

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/36/2024
Identifikačné číslo spisu:	3122203957
Dátum vydania rozhodnutia:	15.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:3122203957.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu C. C., narodeného XX. X. XXXX, F. X, A. P. A. Q., zastúpeného Advokátskou kanceláriou VASIL & partners, s.r.o., Košice, Kupeckého 320/33, proti žalovaným 1/ P. P., 2/ U. X., 3/ U. U. - M., podľa zápisu na LV ako neznámi vlastníci zastúpení Slovenským pozemkovým fondom, Bratislava, Búdková 36, IČO: 17 335 345, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 15C/35/2022, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 31. októbra 2023 sp. zn. 19Co/56/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ až 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 19. apríla 2023 sp. zn. 15C/35/2022 zastavil konanie, ktorým sa žalobca proti žalovaným domáhal zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam špecifikovaným v žalobe s tým, že ako žalovaných označil P. P., U. X. a U. U. - M. ako neznámych vlastníkov v zmysle zápisu na LV č. XXXX pre k. ú. I. - Q.. Stranám náhradu trov konania nepriznal.

1.1. Súd prvej inštancie za účelom zistenia procesnej subjektivity označených žalovaných zabezpečil bez návrhu dôkazy za účelom zistenia procesných podmienok konania, a to tituly nadobudnutia vlastníckeho práva viažuce sa k vyporiadavateľným nehnuteľnostiam, vykonal dopyt na obec I. - Q. a pripojil dedičské spisy, z ktorých zistil, že žalovaní zapísaní na LV č. XXXX pre k.ú. I. -Q. nie sú neznámymi osobami, boli identifikovaní - žalovaná 1/ ako P. O., rod. P., nar. XX. XX. XXXX, zomrelá XX. XX. XXXX, žalovaný 2/ ako U. X. , nar. XX. XX. XXXX, zomrelý dňa XX. XX. XXXX, žalovaný 3/ ako U. U., nar. XX. XX. XXXX, zomrelý XX. XX. XXXX. Súd prvej inštancie konštatoval, že všetci traja žalovaní sú osoby, ktoré sú známe, identifikovateľné podľa viacerých znakov a identifikovaní s konkrétnou osobou, tieto osoby zomreli ešte pred začatím konania a existujú po nich aj známi právni nástupcovia, ktorí majú k prejednávateľným nehnuteľnostiam svoje dedičské nároky (ktoré si v prípade žalovaného 2/ aktuálne dedičia aj uplatňujú v rámci dodatočného dedičského konania). Právni nástupcovia žalovaných pritom vyplývajú aj z pripojených dedičských spisov, a teda aj títo sú určiteľní.

Za takýchto zistení je potom nutné uzavrieť, že žalovaných nemožno považovať za neznámych vlastníkov, pretože sa nejedná ani o osoby, ktoré síce existujú, ale nie je známy ich pobyt (§ 8 ods. 1 písm. c) zák. č. 180/1995 Z.z.), ale ani o osoby, ktoré nie sú známe vôbec a prípadne nie je ani zrejmé, kto je ich právnym nástupcom (§ 8 ods. 1 písm. d) zák. č. 180/1995 Z.z.). Nie je možné preto ani použiť konštrukciu načrtnutú v rozhodnutí NS SR sp. zn. 8Cdo/31/2018 a konať s nezisteným, resp. neznámym vlastníkom v zastúpení SPF, pretože osoba vlastníka je identifikovateľná, známa a dohľadaná a ani s neznámym (nezisteným) právnym nástupcom po neznámom (nezistenom) vlastníkovi, nakoľko aj okruh do úvahy prichádzajúcich právnych nástupcov je známy. Nepochybne je možné preto konštatovať, že na LV č. XXXX pre k.ú. I. - Q. sú pod B 2, 3 a 7 zapísané osoby nežijúce, po ktorých ale predmetný spoluvlastnícky podiel nebol (z neznámych dôvodov) predmetom dedenia. Ďalší postup súdu iba so zástupcom označeným na LV bez zreteľa na zistenia týkajúce sa identifikácie žalovaných a okruhu ich dedičov v tomto konaní by tak neodôvodnene obchádzal známe a žijúce osoby a ich práva k vyporiadavanej nehnuteľnosti, najmä ak si v prípade žalovaného 2/ jeho dedičia v dodatočnom dedičskom konaní svoje dedičské právo aktuálne aj uplatňujú. Inštitút nezisteného vlastníka zastúpeného zástupcom zo zákona má význam tam, kde skutočne niet osoby identifikovateľného spoluvlastníka, s ktorou by sa dalo konať, čo bráni vypořádaniu vlastníckych práv. To však nie je tento prípad, kde podľa výsledkov prípadného dedičského konania (ktoré konanie súd nie je oprávnený suplovať v tomto civilnom konaní) je možné následne podať žalobu proti tomu z okruhu do úvahy pripadajúcich dedičov po zomrelých žalovaných 1/ až 3/, ktorí zdedia podiel na vypořádavaných nehnuteľnostiach. Zhrnúc uvedené vo vzťahu ku všetkým označeným žalovaným je vzhľadom na citované zákonné ustanovenia nevyhnutné konštatovať, že žalovaní 1/ až 3/ v čase začatia konania neboli subjektom práv a povinností, keďže v čase začatia konania žalovaní už nežili. Žalovaní teda nemali procesnú subjektivitu v zmysle ust. § 62 CSP, ktorá skutočnosť zároveň predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienky konania. Odstránenie tohto nedostatku neprichádza do úvahy vzhľadom na jeho povahu ani postupom podľa § 129 ods. 1 CSP, ktorý prichádza do úvahy len vo vzťahu k subjektu, ktorý má procesnú subjektivitu. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 161 ods. 1, 2, § 62, § 63 CSP, § 7 ods. 1 Občianskeho zákonníka, o trovách konania rozhodol podľa § 256 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 31. októbra 2023 sp. zn. 19Co/56/2023 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie a žalovaným nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V danej veci bez akýchkoľvek pochybností bolo preukázané, že žalovaní 1/, 2/, 3/ zomreli pred začatím tohto súdneho konania (viď bod 5. až bod 11. odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie), preto súd bol v zmysle citovaného ust. § 62 CSP povinný konanie voči nim zastaviť, nakoľko nemali procesnú subjektivitu v čase začatia konania. Neprichádza v danej veci do úvahy postup podľa § 80 CSP (...ak po začatí konania nastala právna skutočnosť ...), ani podľa ust. § 63 CSP (...ak strana zomrie počas konania skôr...). Iný procesný postup v danej veci ako zastavenie konania voči žalovaným 1/, 2/, 3/ nie je prípustný, a to ani po skončení dodatočného dedičského konania po žalovanom 2/, nakoľko ak strana sporu označená v žalobe nemá procesnú subjektivitu, nemôže súd pripustiť, aby na jej miesto vstúpil do už začatého konania subjekt s právnou subjektivitou (R 45/2003).

2.1. Pokiaľ žalobca poukazoval na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/11/2016 a tvrdil, že súd prvej inštancie sa odklonil od záverov tohto rozhodnutia, odvolací súd udáva, že závery vyjadrené najvyšším súdom v tomto rozhodnutí žiadnym spôsobom nespochybňuje. Je však potrebné zdôrazniť, že závery najvyššieho súdu sa týkajú udržateľnosti označenia Slovenského pozemkového fondu ako zástupcu evidovaného vlastníka len u vlastníkov pozemkov spadajúcich do rámca ust. § 8 ods. 1 písm. c) zák. č. 180/1995 Z.z., teda len u tých, o ktorých je nepochybné, že existujú (čo u fyzických osôb znamená, že ešte žijú) a znakom ich neznámosti je neznámosť ich adresy prinášajúca problém komunikácie s takýmito vlastníkmi a na preklenutie tohto problému pripúšťa druhové pomenovanie označenia účastníka spadajúceho do definície § 8 ods. 1 písm. c) zák. č. 180/1995 Z.z. ak má byť zastúpený Slovenským pozemkovým fondom. To však nie je prípad danej veci. Najvyšší súd v citovanom rozhodnutí uviedol, že je všeobecne známou skutočnosťou bez potreby dokazovania alebo tiež notoriou, že mŕtva fyzická osoba nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti, s nedostatkom takejto spôsobilosti ide ruka v ruke nedostatok spôsobilosti byť účastníkom súdneho konania a ak takáto skutočnosť nastala už pred začatím konania (to je i prípad danej veci), vadu spočívajúcu v snahe o zapojenie tohto subjektu do súdneho konania nejde napraviť žiadnym spôsobom, súd musí konanie

zastaviť. Najvyšší súd zdôraznil, že každý pokus tvrdiť opak by bol pripustením možnosti vykonania súdneho konania a vydania v ňom i vecného rozhodnutia o predmete sporu aj za cenu neexistencie jednej z podmienok konania, či presnejšie pri zaťažení konania neodstrániteľnou prekážkou konania, brániacou jeho ďalšiemu pokračovaniu a takto tiež popretím jedného zo základov, na ktorých stojí civilný proces. Je tiež nesporné, že v danej veci môže žalobca podať podnet podľa § 211 ods. 2 CMP na vykonanie dodatočného konania o dedičstve po žalovanej 1/ a žalovanom 3/, ktorý postup doposiaľ súdu neavizoval. Z týchto dôvodov odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil, vrátane rozhodnutia o trovách konania, ktoré nebolo vecne spochybnené.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej tiež „dovolateľ“) s návrhom, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu spolu s uznesením súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval výlučne z § 420 písm. f) CSP, porušenie práva na spravodlivý proces videl v tom, že súdy nižšej inštancie mu nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať jemu patriace procesné práva, keď konanie zastavili. Súd neakceptoval zastúpenie žalovaných 1/ - 3/ Slovenským pozemkovým fondom, aj napriek tomu, že na liste vlastníctva sú žalovaní zastúpení Slovenským pozemkovým fondom. Súd požadoval od žalobcu predloženie dokladov, ktoré objektívne nevie doložiť a ku ktorým nemá prístup. Žalobca sa nestotožňuje s právnym odôvodnením odvolacieho súdu, ktorý vylúčil v predmetnom prípade zastúpenie Slovenským pozemkovým fondom a od žalobcu považoval, aby pred podaním žaloby na súd z vlastných zdrojov skúmal a vyhľadával dedičov spoluvlastníkov, ktorí sú na príslušnom liste vlastníctva evidovaní ako neznámi vlastníci, so správou ich podielov Slovenským pozemkovým fondom. Podľa názoru žalobcu, z judikatúry Najvyššieho súdu SR a tiež judikatúry krajského súdu a okresných súdov, zastúpenie Slovenským pozemkovým fondom sa má vzťahovať nielen na prípady, ak ide o neznámeho vlastníka, ale tiež na prípady, ak ide o nezisteného právneho nástupcu ostatného pozemno - knižného vlastníka. Zároveň, v takom prípade žalobca nie je povinný zisťovať, či nezistení vlastníci, zastúpení Slovenským pozemkovým fondom, majú procesnú subjektivitu - teda či sú živí v čase podania žaloby. Ak by aj žalobca chcel podať návrh na súd na dodatočné prejednanie dedičstva, nevedel by kvalifikovaným spôsobom označiť poručiťľa, po ktorom by navrhoval vykonať dodatočné prejednanie dedičstva, tak ako uviedol súd I. inštancie a aj odvolací súd. Žalobca tak zotrváva na svojich tvrdeniach, že nemal legálnu možnosť a ani povinnosť domôcť sa uskutočnenia dodatočného dedičského konania, resp. zisťovať ďalšie povinnosti ohľadne procesnej subjektivity žalovaných. Žalobca vychádzal pri podaní žaloby z toho, že žalovaní sú evidovaní aj na príslušnom liste vlastníctva ako neznámi vlastníci a priamo na príslušnom liste vlastníctva je evidovaná správa SPF. Žalobca tak veril v platnú katastrálnu evidenciu štátu. SPF v priebehu súdneho konania ani nenamietal zastúpenie žalovaných v tomto sporovom konaní, teda uvedená skutočnosť medzi stranami nebola sporná. Výklad, že SPF môže zastupovať nezisteného vlastníka len v prípade, ak by šlo o vlastníka neznámeho, ale žijúceho, je v rozpore s princípom zákazu odmietnutia spravodlivosti - denegatio iustitiae. Judikatúra Najvyššieho súdu SR zhodne hovorí, že je potrebné za neznámeho vlastníka považovať aj osobu, ktorá už nežije. Žalobca poukazuje na znenie judikátov Najvyššieho súdu SR 8Cdo/31/2018, 6Cdo/11/2016, ako aj viaceré rozhodnutia odvolacích súdov.

4. Žalovaní sa k dovolaniu žalobcu vyjadrili písomne, považujú ho za nedôvodné a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu považujú za vecne správne.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (ďalej len „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitostí dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je prípustné a je potrebné ho odmietnuť.

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces. Rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí je aj uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o odmietnutí podania. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona teda treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré súčasne znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

7. Dovolateľ namietal, že súdy nižšej inštancie mu nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať jemu patriace procesné práva, keď konanie zastavili. Súd neakceptoval zastúpenie žalovaných 1/ - 3/ Slovenským pozemkovým fondom, aj napriek tomu, že na liste vlastníctva sú žalovaní zastúpení Slovenským pozemkovým fondom.

8. Dovolací súd sa opakovane vyslovil, že „účelom civilného procesu je spory riešiť (rozhodovať ich) a prinášať spravodlivosť, a nie ich odmietať (teda „nesúdiť“) cez rôzne arbitrárne procedurálne rituály“ a že „prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný (neadekvátny) tlak na dopĺňanie náležitostí ich procesných úkonov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (R 46/2000, 9Cdo/7/2021, IV. ÚS 318/2018, II. ÚS 135/04, II. ÚS 435/2014). Nemožno však spochybňovať význam formalít a podmienok konania, ktoré musia byť dodržané v konaní pred súdmi“ (III. ÚS 269/2022, III. ÚS 194/2012).

9. Najvyšší súd už v judikátoch R 23/1994 a R 4/2003 vydaných do 30. júna 2016 považoval za prípad odňatia možnosti konať pred súdom postup súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom veci (odmietol podanie alebo konanie zastavil alebo odvolací súd odmietol odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané. Podľa judikatúry sa za vadný postup súdu, ktorým možno účastníkovi odňať možnosť konať pred súdom považuje aj odmietnutie podania, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené podmienky, pretože sa takým rozhodnutím bráni žalobcovi v realizácii procesného práva domáhať sa ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené na súde (4Cdo/144/2011).

10. So zreteľom na uvedené dovolací súd skúmal, či zastavenie konania pre nedostatok procesnej subjektivity označených žalovaných vykazovalo znaky procesného postupu znemožňujúceho strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

11. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

12. Podľa § 62 CSP ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví.

13. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

14. Podľa § 7 ods. 1, prvá veta, ods. 2 prvá veta Občianskeho zákonníka spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Smrťou táto spôsobilosť zanikne.

15. Otázkou nezistených vlastníkov a ich procesnej subjektivity sa dovolací súd zaoberal vo viacerých

rozhodnutiach (6Cdo/11/2016, 8Cdo/31/2018, 7Cdo/238/2021, 9Cdo/113/2022, 5Cdo/206/2022). V jednom z posledných rozhodnutí zo 14. 08. 2024 sp.zn. 8Cdo/69/2023 zosumarizoval, že vznik a samotná existencia nezistených vlastníkov súvisí s historickým vývojom evidencie vlastníckych vzťahov na našom území; s nedostatočnou/zanedbanou evidenciou k pozemkom, za ktorú nesie zodpovednosť štát a vzťahom ľudí k pôde. Identita nezisteného vlastníka ako účastníka konania sa odvíja od jeho zápisu v katastri nehnuteľností. Pri označení nezisteného vlastníka ako účastníka konania je nevyhnutné vychádzať zo zápisu jeho označenia na LV v katastri nehnuteľností. Zákon presnú formu nepredpisuje. Obligatórnym údajom je nezistený vlastník a jeho zastúpenie fondom. Fikcia subjektivity nezisteného vlastníka však trvá iba do okamihu, kedy nezisteného vlastníka možno na základe vykonaných dôkazov (spravidla rodné listy a úmrtne listy, prípadne ďalšie verejné listiny) jednoznačne identifikovať a konštatovať zistenie jeho subjektivity ako fyzickej osoby (viď rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/238/2021). V tomto spore išlo o čiastočne skutkovo obdobnú situáciu, keď v priebehu konania (v štádiu konania pred odvolacím súdom) bolo zistené, že žalovaní vlastníci označení ako nezistení vlastníci zomreli a zároveň boli zistení ich právni nástupcovia. Právny zástupca žalobcu však označenie žalovaných nezistených vlastníkov na pojednávaní pred odvolacím súdom neupravil. Dovolací súd konštatoval, že právny zástupca žalobcu bol prítomný na pojednávaní pred odvolacím súdom, kde odvolací súd zopakoval vykonávanie dôkazov podľa § 384 ods. 1 CSP a mal teda možnosť uplatniť zmenu označenia žalovaných. Ak tak žalobca, resp. jeho právny zástupca neurobil a následne odvolací súd z tohto dôvodu konštatoval nedostatok pasívnej vecnej legitímácie s následkom straty sporu pre žalobcu, nedošlo k porušeniu jeho procesných práv.

16. Na základe doterajšej judikatúry najvyššieho súdu (viď sp. zn. 8Cdo/31/2018 a tiež sp. zn. 7Cdo/238/2021) dovolací súd tiež opakovane konštatuje a zotrváva na tom, že pojem „nezistený vlastník“ je právna fikcia osoby, ktorej bola zákonom priznaná procesnoprávna subjektivita. Procesnoprávna subjektivita je priznaná aj fyzickým osobám (nezisteným vlastníkom), u ktorých možno vzhľadom na dátum ich narodenia logicky predpokladať, že už nežijú (ich spôsobilosť mať práva a povinnosti zanikla). Zákon vytvorením fikcie ich pretransformoval do samostatného procesnoprávneho subjektu (nezisteného vlastníka), pri ktorom sa naďalej uvádza meno a priezvisko. Právna úprava vychádza z princípu, že procesnoprávna subjektivita je širšia ako hmotnoprávna, keďže podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Fikcia nezisteného vlastníka umožňuje procesnoprávne zabezpečiť identitu vlastníckeho vzťahu ku konkrétnej nehnuteľnosti a zachovať veľkosť spoluvlastníckych podielov zapísaných v katastri nehnuteľností. Súčasne umožňuje zabezpečovať procesnoprávnu existenciu nezisteného vlastníka ako subjektu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. Zodpovednosť sporovej strany za správne označenie protistrany v prípade inštitútu nezisteného vlastníka je oslabená povahou tohto osobitného subjektu vyplývajúcou zo zákona.

17. Dovolací súd v uznesení z 27. 09. 2023 sp. zn. 5Cdo/206/2022 vyslovil záver, že povinnosť súdov skúmať splnenie procesnej podmienky konania spočívajúcej v existencii procesnej subjektivity strany sporu nezanikla ani v prípade, ak je stranou sporu osobitným predpisom definovaný neznámy vlastník. Vychádzal z § 16 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v zmysle ktorého ak je potrebné, fond v konaní pred súdom alebo pred orgánmi verejnej správy zastupuje vlastníkov pozemkov uvedených v odseku 1 písm. b) a c). V ustanovení § 16 ods. 1 písm. b) uvedený zákon zveruje fondu oprávnenie nakladať podľa tohto zákona a podľa osobitných predpisov s pozemkami s nezisteným vlastníkom (§ 13), ktorými sú v zmysle § 8 písm. c) a d) pozemky, ktorých vlastník je známy, ale ktorého miesto trvalého pobytu alebo sídlo nie je známe, alebo pozemky, ktorých vlastník nie je známy. Najvyšší súd nadviazal na uznesenie zo dňa 24. 02. 2016 sp. zn. 6Cdo/11/2016 v konaní o určenie vlastníckeho práva, v ktorom boli niektorí žalovaní tzv. neznámymi vlastníckymi a uviedol, že v záujme spriechodnenia procesu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom bol o. i. ustanovený zákonný mechanizmus nakladania Slovenského pozemkového fondu s pozemkami s nezisteným vlastníkom. Priblížená právna konštrukcia spôsobovala udržateľnosť označenia Slovenského pozemkového fondu za zástupcu presne označeného (v žalobe či v inom podaní určenom súdu prinajmenšom menom a priezviskom identifikovaného) evidovaného vlastníka len u vlastníkov pozemkov spadajúcich do rámca definície z ustanovenia čl. I § 8 ods. 1 písm. c) zákona 180/1995 Z. z.,

teda len u tých, o ktorých bolo nepochybné, že existovali (čo u fyzických osôb znamená, že ešte žili a u právnických osôb, že vznikli a dosiaľ nezanikli) a znakom ich neznámosti bola neznámosť ich adresy alebo sídla. Takéto označenie ale nemohlo prichádzať do úvahy u tých vlastníkov, ktorí neboli známi vôbec, spravidla preto, že pôvodný vlastník už neexistoval a nebolo zrejmé, kto bol jeho právnym nástupcom. Každý pokus tvrdiť opak by bol pripustením možnosti vykonania súdneho konania a vydania v ňom i vecného rozhodnutia o predmete sporu aj za cenu neexistencie jednej z podmienok konania, či presnejšie pri zaťažení konania neodstrániteľnou prekážkou, brániacou jeho ďalšiemu pokračovaniu a takto tiež popretím jedného zo základov, na ktorých stojí civilný proces. Je totiž všeobecne známou skutočnosťou bez potreby dokazovania alebo tiež tzv. notoriou, že mŕtva fyzická osoba ani už zaniknutá osoba právnická nemajú spôsobilosť mať práva a povinnosti. S nedostatkom takejto spôsobilosti išlo takpovediac ruka v ruku i nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania (v súčasnosti procesnej subjektivity) a ak takáto skutočnosť tu bola už v čase začatia konania (na rozdiel od úmrtia fyzickej osoby či zániku osoby právnickej až v jeho priebehu, za určitých okolností reparačných postupmi podľa § 107 Občianskeho súdneho poriadku), vadu spočívajúcu v snahe o zapojenie takéhoto „subjektu“ do súdneho konania nešlo napraviť žiadnym spôsobom, ale pri postavení súdu pred takúto procesnú situáciu muselo dôjsť (bez ďalšieho) v časti dotknutej takouto vadou k zastaveniu konania (podľa § 19 a § 104 ods. 1 vety prvej Občianskeho súdneho poriadku). Riešením, ako tento problém preklenúť, sa javilo len druhové pomenovanie označenia účastníka majúceho byť zastúpeného Slovenským pozemkovým fondom v takomto prípade, napr. spôsobom „Neznámy (resp. nezistený) vlastník nehnuteľností ..., zast. Slovenským pozemkovým fondom ...“ alebo „Neznámy (nezistený) právny nástupca ostatného pozemkovoknižného vlastníka menom ..., zast. Slovenským pozemkovým fondom, ...“. Dovolací súd len pre úplnosť dodáva, že vyššie citované závery sú plne aplikovateľné aj za účinnosti aktuálneho procesného kódexu CSP.

18. S poukazom na vyššie citované závery rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dovolací súd konštatuje, že v predmetnom spore postupovali sudy nižších inštancií procesne správne, keď dospeli k záveru o nevyhnutnosti konanie zastaviť z dôvodu nedostatku procesnej subjektivity označených žalovaných. Sudy vychádzali zo záverov rozhodovacej praxe najvyššieho súdu o udržateľnosti označenia Slovenského pozemkového fondu ako zástupcu evidovaného vlastníka len u vlastníkov pozemkov spadajúcich do rámca ust. § 8 ods. 1 písm. c) zák. č. 180/1995 Z.z., teda len u tých, o ktorých je nepochybné, že existujú (čo u fyzických osôb znamená, že ešte žijú) a znakom ich neznámosti je neznámosť ich adresy prinášajúca problém komunikácie s takýmito vlastníkmi a na preklopenie tohto problému pripúšťa druhové pomenovanie označenia účastníka spadajúceho do definície § 8 ods. 1 písm. c) zák. č. 180/1995 Z.z. ak má byť zastúpený Slovenským pozemkovým fondom. To však nebol prípad danej veci. V danej veci bez akýchkoľvek pochybností bolo preukázané, že žalovaní 1/, 2/, 3/ zomreli pred začatím tohto súdneho konania (viď bod 5. až bod 11. odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie), preto súd bol v zmysle citovaného ust. § 62 CSP povinný konanie voči nim zastaviť, nakoľko nemali procesnú subjektivitu v čase začatia konania.

19. Hoci žalobca pri označení žalovaných vychádzal z údajov evidencie katastra nehnuteľností, podstatným bolo zistenie súdu prvej inštancie, že žalovaní vlastníci zapísaní na LV č. XXXX pre k.ú. I. - Q. nie sú neznámymi osobami, boli identifikovaní -žalovaná 1/ ako P.H. O., rod. P., nar. XX. XX. XXXX, zomrelá XX. XX. XXXX, žalovaný 2/ ako U. X., nar. XX. XX. XXXX, zomrelý dňa XX. XX. XXXX, žalovaný 3/ ako U. U., nar. XX. XX. XXXX, zomrelý XX. XX. XXXX a existujú po nich aj známi právni nástupcovia, ktorí majú k prejednáványm nehnuteľnostiam svoje dedičské nároky (ktoré si v prípade žalovaného 2/ aktuálne dedičia aj uplatňujú v rámci dodatočného dedičského konania). Právni nástupcovia žalovaných pritom vyplývajú aj z pripojených dedičských spisov, a teda aj títo sú určiteľní. Za takýchto zistení je potom nutné uzavrieť, že žalovaných nemožno považovať za neznámych vlastníkov, pretože sa nejedná ani o osoby, ktoré síce existujú, ale nie je známy ich pobyt (§ 8 ods. 1 písm. c) zák. č. 180/1995 Z.z.), ale ani o osoby, ktoré nie sú známe vôbec a prípadne nie je ani zrejmé, kto je ich právnym nástupcom (§ 8 ods. 1 písm. d) zák. č. 180/1995 Z.z.).

20. Žalobca sa uvedené skutočnosti dozvedel najneskôr dorúčením uznesenia súdu prvej inštancie o zastavení konania, voči ktorému aj podal odvolanie. V rámci odvolacieho konania tak mal možnosť

upraviť označenie žalovaných spôsobom, ktorý by umožňoval pokračovať v konaní. Pokiaľ však žalobca na zistené skutočnosti procesne predpokladaným spôsobom nereagoval a zotrval na pôvodnom označení žalovaných, odvolaciemu súdu nezostávala iná možnosť, ako potvrdiť prvoinštančné uznesenie o zastavení konania. Samozrejme, právoplatné zastavenie konania nepredstavuje prekážku veci rozhodnutej (*res iudicatae*) pre prípadné ďalšie podanie žaloby o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva predmetnej nehnuteľnosti voči právnym nástupcom pôvodných známych a zistených vlastníkov. Dovolací súd preto považuje za nedôvodnú námietku dovolateľa, že vyššie uvedený postup súdov nižších inštancií je v rozpore s princípom zákazu odmietnutia spravodlivosti - *denegatio iustitiae*.

21. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd odmietol podané dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nedošlo k porušeniu procesných práv dovolateľa.

22. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

23. Uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.